

Адміністративне право

УДК 342.951

Владіміров Євген Володимирович

аспірант кафедри адміністративного та господарського права

Одеського національного університету ім. І.І. Мечнікова

Vladimirov Yevhen

Postgraduate Student of the Department of Administrative and Financial law

Odesa I. I. Mechnykov National University

**ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ПРО
ЕЛЕКТРОННЕ УРЯДУВАННЯ
HISTORY OF THE DEVELOPMENT OF THE LEGISLATION OF
UKRAINE ON ELECTRONIC GOVERNMENT**

***Анотація.** У цій статті розглядається процес становлення та розвитку в Україні законодавства про електронний уряд та суміжні з ним сфери, що розпочалося з формування національної політики інформатизації у 1990-х. Розглядаються проблеми, з якими стикався законодавець для формування та закріплення цієї політики у нормативно-правових актах.*

Розглянуто Концепцію електронного уряду, інформаційного суспільства, електронної демократії, спрямованих на реалізацію конституційних прав громадян на інформацію, участь у державному управлінні та місцевому самоврядуванні більш ефективно та транспарентно за допомогою ІКТ. Також розглядаються законодавчі ініціативи врегулювання міжвідомчої узгодженості за допомогою інформаційної системи електронного взаємодії.

Разом з розвитком цих напрямів і все більшою роллю технологій у житті суспільства та держави, законодавець зобов'язаний був врегулювати безліч суміжних сфер, таких як сфера захисту інформації, створення інформаційних електронних ресурсів, прав інтелектуальної власності на такі ресурси, електронного документообігу, електронної ідентифікації, електронних довірчих послуг, що було реалізовано у відповідних нормативно-правових актах, також розглянутих у роботі.

Провівши історико-правовий аналіз законодавства, виділено 4 найбільш значущі умовні етапи формування законодавства про електронний уряд.

Розглянуто найбільш значущі ініціативи та досягнення держави у сфері електронного уряду на сьогодні. До таких можна віднести: продовження активної роботи з доопрацювання способів та якості надання адміністративних послуг як за допомогою інтернету, так і центрів надання адміністративних послуг (далі - ЦНАП); збільшення кількості послуг в онлайн-форматі, включаючи єдиний портал державних послуг «Дія»; надається активна підтримка розвитку нових перспективних технологій, які будуть корисні у сфері електронного уряду (наприклад, блокчейн, штучний інтелект, хмарні обчислення та інші) організовуються конференції, хакатони, створюються навчальні курси/медіа для саморозвитку та залучення фізичних та юридичних осіб на порталі державних послуг "Дія".

Ключові слова: *електронний уряд; інформатизація; інформаційно-комунікаційні технології.*

Summary. *This article discusses the process of formation and development in Ukraine of legislation on e-government and related areas, which began with the formation of a national informatization policy in the 1990s. The problems faced by*

the legislator in the formation and consolidation of this policy in regulatory legal acts are considered.

The Concept of e-government, information society, e-democracy, which were aimed at the implementation of the constitutional rights of citizens to information, participation in public administration and local self-government more efficiently and transparently with the help of information and communication technologies, was considered. Legislative initiatives for the settlement of interagency coherence with the help of an electronic interaction information system are also considered.

With the development of these areas and the increasing role of technology in the life of society and the state, the legislator was obliged to regulate many related areas, such as the field of information protection, the creation of electronic information resources, intellectual property rights to such resources, electronic document management, electronic identification, electronic trust services, which was implemented in the relevant regulatory legal acts, also considered in the work.

After analyzing the legal legislation, 4 most significant historians of conditional forms of formation of legislation on e-government were identified.

The most significant initiatives and achievements of the state in the field of e-government for today are considered. These include: continued active work to refine the methods and quality of administrative services, both via the Internet and centers for the provision of administrative services (hereinafter - CPAS); an increase in the number of services provided in an online format, including a single portal of public services "Diia"; active support is provided for the development of new promising technologies that will be useful in the field of e-government (for example, blockchain, artificial intelligence, cloud computing, etc.) conferences, hackathons are organized, training courses / media are created to educate and involve individuals and legal entities on the public services portal "Diia".

Key words: *e-government; informatization; information and communication technologies.*

Постановка проблеми. Стрімке зростання нових технологій наприкінці 20 століття та їх активне поширення призвело до появи нових технологічних та інформатизаційних сфер у всьому світі, а останнім часом ефект від прогресу у цій сфері відіграє дедалі більшу роль. У зв'язку з цим перед державними органами постала необхідність вироблення законодавчої бази при використанні даних технологій на благо держави та суспільства, з чого й розпочалася масштабна робота з ухвалення інформатизаційного законодавства України, у тому числі про електронний уряд. Ефективність даних інформаційних систем/комплексів (електронного уряду) багато в чому визначають швидкість прийняття управлінських рішень органів влади, їхню транспарентність, конкурентоспроможність держави в цілому, зручність і достовірність волевиявлення, а також надання права доступу до інформації державного управління та багато іншого. У зв'язку з цим безліч прийнятих нормативно-правових актів даної сфери, вимагають аналізу для подальшого вдосконалення, у зв'язку з чим питання аналізу історії становлення та розвитку законодавства про електронний уряд набуває більш глибокої актуалізації.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. За останні роки серед вітчизняних дослідників питаннями інформатизації та електронного уряду займалися: Барегамян С.Х. [9, с. 1], Бебик В.М. [4, с. 41], Берназюк А. [7, с. 32], Мохова Ю.Л. [13, с. 93], Політанський В. [8, с. 27] та багато інших.

Формулювання цілей статті. Аналіз історії становлення та розвитку законодавства України про електронний уряд шляхом дослідження системи вітчизняного законодавства.

Основний матеріал. Початком розвитку в Україні більш вузької сфери суспільних відносин – «електронного уряду» стало ухвалення законодавства про інформатизацію та інформаційне суспільство у 90-х роках 20 століття. Так, першим в Україні нормативно-правовим актом щодо інформатизації був Указ Президента від 31.05.1993 №186/93 «Про державну політику інформатизації України». На виконання Указу Президента Кабінету Міністрів України було доручено затвердити Концепцію Національної програми інформатизації, після чого у 1998 році було прийнято Закон №74/98-ВР «Про Національну програму інформатизації», Закон «Про Концепцію Національної програми інформатизації», а у 2000 році Україна приєдналася до Окінавської хартії глобального інформаційного суспільства, яка стала базовою стратегією розвитку інформаційних технологій у світі.

Відповідно до законодавства, поняття інформатизація визначалося як «сукупність взаємопов'язаних організаційних, правових, політичних, соціально-економічних, науково-технічних, виробничих процесів, спрямованих на створення умов для задоволення інформаційних потреб громадян та суспільства на основі створення, розвитку та використання інформаційних систем...» [1].

До цього, у березні 1995 р. Указом Президента №206/95 було створено Національне агентство з питань інформатизації при Президентові, метою якого було впровадження у цій сфері єдиної державної політики, координація діяльності державних органів та організацій з виконання державних програм, а також розробка проектів нормативних актів та міжнародне співробітництво [2].

Термін «електронний уряд» в українському законодавстві вперше згадується у Постанові Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2003 року №208, як назва електронної інформаційної системи, що розробляється, а трохи

пізніше, у Розпорядженні Кабінету Міністрів України від 5 травня 2003 року №259-р вже як окреме поняття, проте, все ще без визначення. У цьому Розпорядженні «Про затвердження Концепції формування системи національних електронних інформаційних ресурсів», що діє і на даний момент, встановлювалася стратегія, основи та напрямки формування, використання та захисту національних інформаційних ресурсів [3].

Система «Електронний Уряд» призначалася для забезпечення інформаційної взаємодії органів виконавчої влади між собою, з громадянами та юридичними особами на основі сучасних інформаційних технологій (створення єдиного веб-порталу органів виконавчої влади для інтеграції веб-сайтів, електронних інформаційних систем та ресурсів органів виконавчої влади, надання інформаційних та інших послуг з використанням Інтернету).

У вищевказаній Постанові було затверджено заходи щодо створення даної системи «Електронного Уряду», однією з яких була розробка та затвердження до вересня 2003 року переліку та порядку надання інформаційних послуг з використанням вищевказаної системи, що, у свою чергу, було виконано Наказом Державного комітету зв'язку та інформатизації України від 15 серпня 2003 року №149.

Тим часом, завдяки напрацюванням на Міжнародних зустрічах та рекомендаціям парламентських слухань з питань інформаційного суспільства було ухвалено Закон України від 9 січня 2007 року «Про основні положення розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки», який є одним із найважливіших інформатизаційних законів в Україні, що діє і досі.

Основним завданням став розвиток та використання інформаційно-комунікаційних технологій (далі - ІКТ) у всіх сферах суспільного життя та в діяльності органів державної влади. До ІКТ належать технічні засоби (наприклад, комп'ютери, телефони), програмне забезпечення та інформаційні

ресурси (наприклад, веб-сайти). Було виділено такі напрями розвитку інформаційного суспільства як: надання вільного доступу населенню до телекомунікаційних послуг (телефонний, телеграфний, факсимільний зв'язок, а також телевізійні, звукові/радіо, види проводового мовлення), створення умов для забезпечення комп'ютерної та інформаційної грамотності населення, створення загальнодоступних електронних інформаційних ресурсів, а також збільшення кількості послуг населенню та бізнесу за допомогою ІКТ, що є елементами «електронного уряду».

Незважаючи на те, що законодавчого закріплення поняття «інформаційне суспільство» не було дано, багатьма представниками наук такими як Турен, П. Серван-Швайюер, М. Понятовський, М. Хоркхаймер та іншими, визначається як «сутнісна характеристика особливого виду постіндустріального суспільства разом з розвитком потужних та високотехнологічних глобальних інформаційних мереж» [4, с. 41].

На момент прийняття вищезазначеного закону також було сформовано нормативно-правову базу, яка регулює суспільні відносини у сфері створення інформаційних електронних ресурсів, прав інтелектуальної власності на такі ресурси, захисту інформації та вводився електронний документообіг. До таких можна віднести: Закон України "Про захист інформації в автоматизованих системах", Закон України "Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах", Закон України "Про електронні документи та електронний документообіг", Закон України "Про електронний цифровий підпис", Закон України «Про авторське право та суміжні права» та багато інших.

Постановою Кабінету Міністрів України від 14 січня 2009 року №4 «Про створення Міжгалузевої ради з питань розвитку електронного уряду» було затверджено тимчасовий консультативно-дорадчий орган, який сприяв

координації органів державної влади між собою, підготовці пропозицій загалом щодо розвитку електронного уряду та з питань ефективного, цільового використання державних фінансів у цьому напрямі.

У березні 2009 року Міністерство освіти і науки України вперше запроваджує спеціальність «Електронний уряд» за напрямом підготовки 1501 «Державне управління». (Розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 березня 2010 року №360-р) У рамках реалізації пілотного проекту щодо впровадження технологій електронного уряду було передбачено основні завдання визначення механізму вирішення проблем, пов'язаних з: забезпеченням постійного зберігання електронних документів та захисту інформації; розробкою форматів типових електронних документів органів державної влади та місцевого самоврядування; підготовкою тимчасового регламенту електронного документообігу, запровадженням єдиних форматів та протоколів електронного цифрового підпису; створенням та веденням національного реєстру електронних інформаційних ресурсів; впровадженням технології надання адміністративних послуг через Інтернет та деякі інші положення [5].

Після цього у червні було ухвалено Закон України «Про захист персональних даних», який встановив вимоги обробки, збору, зберігання, використання, розповсюдження та знищення персональних даних у базах персональних даних, що є вкрай важливим у рамках державної політики інформатизації.

У грудні 2010 року схвалено першу редакцію «Концепції розвитку електронного уряду в Україні» (Розпорядження Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2010 року №2250-р), а у вересні 2011 року приймається план заходів щодо її реалізації.

У цій Концепції **електронний уряд** було визначено, як «форма організації державного управління, яка сприяє підвищенню ефективності, відкритості та прозорості діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування з використанням інформаційно-телекомунікаційних технологій для формування нового типу держави, орієнтованої на задоволення потреб громадян», а також «одним з інструментів розвитку інформаційного суспільства, впровадження якого сприятиме створенню умов для відкритого та прозорого державного управління» [6].

Принципами електронного уряду були встановлені: прозорість та відкритість, конфіденційність та інформаційна безпека, єдині технічні стандарти та взаємна сумісність, а також орієнтованість на інтереси та потреби споживачів послуг [6].

Багато вчених мають визначення поняття електронного уряду. Так, наприклад, Берназюк А. трактує сутність поняття «електронного уряду» як «форму організації публічного управління на всіх його етапах і в усіх видах, процес здійснення публічної влади за допомогою інтегрованих в систему органів публічного управління цифрових технологій, об'єднаних в єдину мережу» [7, с. 32].

В. Політанський описує електронний уряд – як «модернізований процес державного управління відповідно до нових умов сучасного суспільного розвитку, метою якого є підвищення рівня участі громадян за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій у питаннях державобудування та заснований на засадах прозорості, відкритості влади та орієнтації на максимально ефективне виконання законів та обслуговування суспільства» [8, с. 27].

Завдання щодо реалізації вищезгаданої Концепції були заплановані на період з 2011 по 2015 роки та склалися з 3 етапів. До проблем реалізації

Концепції належали: відсутність єдиних стандартів та регламентів документообігу; параметрів оцінювання стану електронного уряду; законодавча неврегульованість питань надання адміністративних послуг; відсутність інтегрованої системи національних інформаційних ресурсів; низька якість та недостатній перелік адміністративних послуг, що надаються електронним способом; відсутність єдиних форматів та протоколів електронного цифрового підпису; низький рівень обізнаності держслужбовців щодо переваг електронного уряду, у зв'язку з чим були визначені заходи щодо вирішення зазначених проблем [6].

Як зазначає Барегамян С.Х., основні зусилля у побудові електронного уряду в Україні спрямовані на відносини «держава-громадяни», «громадяни-держава», «бізнес-держава», «держава-бізнес» [9, с. 1].

Систематизована, прозора та ефективна взаємодія державних електронних ресурсів є вкрай важливою складовою «електронного уряду» і з цією метою у 2012 році Урядом схвалюється «Концепція створення та функціонування інформаційної системи електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів» (Розпорядження Кабінету Міністрів України від 5 вересня 2012 року. №634-р). На момент прийняття даного документа у сфері інформатизації державні органи вже були майже в повному обсязі забезпечені всією необхідною обчислювальною технікою та базовим програмним забезпеченням, вжито заходів щодо забезпечення телекомунікаційної інфраструктури, в тому числі Інтернету, а також у більшості держслужбовців було сформовано базові навички використання технологій [10]. Після чого було ухвалено Закон України «Про адміністративні послуги», який запровадив поняття «Центр надання адміністративних послуг», а також окреслив правові засади фізичних та юридичних осіб у сфері надання адміністративних послуг.

2013 характерний схваленням «Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні» (Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15 травня 2013 року №386-р), що послужило суттєвим доповненням чинної законодавчої бази про інформаційне суспільство в Україні. Стратегія розраховувалася до 2020 року і приймалася на основі, зокрема, прийнятого раніше Закону України «Про Основні положення розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки». Проте, передбачені законом заходи не були досить ефективними, зокрема, на жаль, малоефективною виявилася робота Міжгалузевої ради з питань розвитку інформаційного суспільства та низький рівень взаємодії замовників Національної програми інформатизації [11]. У цьому ж році приймається Концепція створення та функціонування автоматизованої системи «Електронне вікно подання електронної звітності» та план заходів щодо її реалізації.

У 2014 році Державне агентство з питань науки, інновацій та інформатизації України, що діяло, було замінено Державним агентством з питань електронного уряду України на підставі Постанови Кабінету Міністрів України від 1 жовтня 2014 року №492.

У 2016 році схвалюється «Стратегія реформування державного управління України на 2016 – 2020 роки», а у листопаді цього ж року «Концепція розвитку системи електронних послуг в Україні», визначивши 3 етапи реалізації Концепції, метою яких було забезпечення надання електронних послуг (у тому числі, транскордонних) у всіх сферах суспільного життя.

У вересні 2017 року попередня Концепція розвитку системи електронних послуг в Україні втратила чинність, а реалізація нової Концепції була визначена до 2020 року. У ній передбачалося вирішення багато комплексних завдань за такими напрямками як модернізація публічних послуг,

державного управління за допомогою ІКТ, розвиток взаємодії влади, громадян та бізнесу [12].

Дані напрямки, у свою чергу, сформулювали такі категорії завдань: розвиток електронних послуг, відкритих даних, електронних інструментів залучення громадян, електронної ідентифікації та довірчих послуг, електронної взаємодії та електронного документообігу. Пропонувалося створення електронного кабінету громадянина, системи електронної взаємодії органів виконавчої влади, системи електронної ідентифікації та автентифікації, центрів обробки даних та інше. Усі питання щодо координації та контролю дій органів влади під час реалізації цієї Концепції були покладені на Державне агентство з питань електронного уряду та Міжгалузову раду з питань розвитку електронного уряду.

За результатами реалізації цієї Концепції передбачалося підвищення якості надання публічних послуг, мінімізації корупційних ризиків, підвищення інвестиційної привабливості та ділового клімату, а також запровадження принципів результативності, ефективності, доступності, довіри та підзвітності.

Важливо, що всі питання законодавчого формування та розвитку електронного уряду становили нормативно-правові акти Верховної Ради України, Президента України та Кабінету Міністрів України, а головними суб'єктами формування електронного уряду є Міністерство освіти і науки України, Міністерство юстиції України, Міністерство економіки України, Міністерство інформаційної політики України, Міністерство цифрової трансформації України та інші [13, с. 93].

Цього ж року було схвалено «Концепцію розвитку електронної демократії в Україні», метою якої було формування політичних, організаційних, технологічних та ідеологічних умов розвитку електронної

демократії в Україні. Під електронною демократією законодавець визначив форму суспільних відносин, за якої громадяни та організації залучаються до формування держави, держуправління та місцевого самоврядування за допомогою широкого застосування ІКТ у демократичних процесах [14].

У 2018 році схвалюється Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки, яка охарактеризувала ще більше розуміння законодавця у необхідності стратегічного розвитку цифровізації.

У вересні 2019 року Державне агентство з питань електронного уряду України було реорганізовано та створено Міністерство цифрової трансформації України [15].

У 2020 році був запущений проект «Дія», що представляє електронний сервіс державних послуг у вигляді веб-порталу та мобільного додатку.

Держава активно підтримує розвиток перспективних технологій. Наприклад, технології блокчейну, штучного інтелекту, інтернету речей, сферу цифрових активів, хмарні обчислення та інші. Організуються хакатони, конференції, створюються навчальні курси, медіа на порталі державних послуг «Дія».

На 2022 рік згідно з заявами заступника міністра цифрової трансформації України в Центрах надання адміністративних послуг у середньому надається близько 400 послуг, розширено мережу даних центрів надання послуг до 3000, зібрано понад 45 тисяч відгуків про цей сервіс (з них 94% задоволені якістю обслуговування).

Висновки з даного дослідження та перспективи подальших досліджень у даному напрямку. Розглянувши безліч нормативно-правових актів у сфері інформатизації та у суміжних із нею сферах, можна констатувати, що за більш ніж 20 років планомірного розвитку законодавства про інформатизацію та суміжних з нею галузями в Україні поступово виробилася

велика законодавча база, що включає регулювання електронного уряду, електронної демократії, інформаційного суспільства та низки пов'язаних із цією сферою нормативно-правових актів.

Провівши історико-правовий аналіз законодавства, можна виділити 4 найбільш значущі етапи формування законодавства про електронний уряд:

1) з 1990-х по 2000 роки – можна охарактеризувати як етап становлення законодавства про інформатизацію, метою якого було створення можливостей надання суспільству доступу до інформації у різних сферах за допомогою інформаційних технологій та забезпечення інформаційної безпеки держави.

2) з 2000 по 2013 роки характерне становлення законодавства про інформаційне суспільство, метою якого було створення умов для розвитку інформаційного суспільства, в тому числі: підвищення якості життя громадян, створення можливостей для вільного розвитку та задоволення потреб особистості, підвищення конкурентоспроможності держави за рахунок розвитку суспільства та удосконалення системи державного управління за допомогою ІКТ.

3) з 2010 по 2017 роки ухвалюється законодавство про розвиток електронного уряду, спрямованого на підвищення якості, відкритості та ефективності роботи системи держуправління.

4) з 2017 по 2019 рік характерне прийняття законодавства про розвиток електронної демократії, спрямованого на залучення громадян та організацій до процесів державного формування, державного управління та місцевого самоврядування шляхом широкого застосування ІКТ.

Завдяки цим умовним етапам розвитку законодавства стало можливим запровадження багатьох електронних стандартів та регламентів документообігу, інформаційної безпеки, врегулювати багато питань надання адміністративних послуг, розробити системи національних інформаційних

ресурсів та їх міжвідомчу взаємодію, у тому числі єдиний електронний портал надання адміністративних послуг «Дія» з постійно зростаючим переліком послуг, а також популяризувати можливості електронного уряду у суспільстві. Все це є суттєвою нормативно-правовою базою для подальшого вдосконалення законодавства під час впровадження нових, перспективних технологій у систему електронного уряду.

Література

1. Про Національну програму інформатизації: Закон України від 4.02.1998 р. №74/98-ВР. Дата оновлення: 06.04.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/98-vr/ed19980204#Text> (дата звернення: 01.03.2023).
2. Про утворення Національного агентства з питань інформатизації: Указ Президента від 13.03.1995 р. №206/95. Дата оновлення: 06.04.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/206/95/sp:dark#Text> (дата звернення: 01.03.2023).
3. Про затвердження Концепції формування системи національних електронних інформаційних ресурсів: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 05.05.2003 р. №259-р. Дата оновлення: 06.04.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/259-2003-p#Text> (дата звернення: 01.03.2023).
4. Бебик В. М. Глобальне інформаційне суспільство: поняття, структура, комунікації // Інформація і право. 2011. № 1(1). С. 41-49.
5. Питання реалізації пілотного проекту впровадження технологій електронного уряду: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.03.2010 р. №360-р. Дата оновлення: 06.04.2023. URL:

- <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/360-2010-p#Text> (дата звернення: 01.03.2023).
6. Про схвалення Концепції розвитку електронного уряду в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 13.12.2010 р. №2250-р. Дата оновлення: 06.04.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2250-2010-p/ed20101213#Text> (дата звернення: 01.03.2023).
 7. Берназюк О.О. Електронне урядування як особлива форма публічного управління: поняття та проблеми запровадження. Ужгород: *Науковий вісник Ужгородського національного університету*, 2019. Випуск 55. Том 2. С. 32.
 8. Політанський В. Електронний уряд як основний елемент структури електронного урядування. In: *Jurnalul juridic national: teorie și practică*. 2019. Nr. 3(37). P. 27-32. ISSN 2345-1130
 9. Барегамян С. Х., Карпі Ю. В. Електронне урядування на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях: сучасний стан та перспективи впровадження в Україні. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2019. № 11. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1522> (дата звернення: 01.04.2023). doi: <https://doi.org/10.32702/2307-2156-2019.11.30>.
 10. Концепція створення та функціонування інформаційної системи електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 5.09.2012 р. №634-р. Дата оновлення: 06.04.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/797-2017-p/ed20171108#Text> (дата звернення: 01.03.2023).
 11. Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15.05.2013 р. №386-р.

- Дата оновлення: 06.04.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/386-2013-p#Text> (дата звернення: 01.03.2023).
12. Про схвалення Концепції розвитку електронного уряду в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 20.09.2017 р. №649-р. Дата оновлення: 06.04.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/649-2017-p#Text> (дата звернення: 01.03.2023).
13. Мохова Ю. Л. Інституційно-правовий механізм забезпечення електронного урядування в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 13-14. С. 93–97. doi: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2021.13-14.93>.
14. Концепція розвитку електронної демократії в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 8.11.2017 р. №797-р. Дата оновлення: 06.04.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/797-2017-p/ed20171108#Text> (дата звернення: 01.03.2023).
15. Деякі питання оптимізації системи центральних органів виконавчої влади: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.09.2019 р. №829. Дата оновлення: 06.04.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/829-2019-p/ed20190902#Text> (дата звернення: 01.03.2023).

References

1. Pro Natsionalnu prohramu informatyzatsii: Zakon Ukrainy vid 4.02.1998 r. №74/98-VR. Data onovlennia: 06.04.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/98-vr/ed19980204#Text> (date of access: 01.03.2023).
2. Pro utvorennia Natsionalnoho ahentstva z pytan informatyzatsii: Ukaz Prezydenta vid 13.03.1995 r. №206/95. Data onovlennia: 06.04.2023. URL:

- <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/206/95/sp:dark#Text> (date of access: 01.03.2023).
3. Pro zatverdzhennia Kontseptsii formuvannia systemy natsionalnykh elektronnykh informatsiinykh resursiv: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 05.05.2003 r. №259-r. Data onovlennia: 06.04.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/259-2003-r#Text> (date of access: 01.03.2023).
 4. Bebyk V. M. Hlobalne informatsiine suspilstvo: poniattia, struktura, komunikatsii // Informatsiia i pravo. 2011. № 1(1). S. 41-49.
 5. Pytannia realizatsii pilotnoho proektu vprovadzhennia tekhnolohii elektronnoho uriadu: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 01.03.2010 r. №360-r. Data onovlennia: 06.04.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/360-2010-r#Text> (date of access: 01.03.2023).
 6. Pro skhvalennia Kontseptsii rozvytku elektronnoho uriadu v Ukraini: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 13.12.2010 r. №2250-r. Data onovlennia: 06.04.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2250-2010-r/ed20101213#Text> (date of access: 01.03.2023).
 7. Bernaziuk O.O. Elektronne uriaduvannia yak osoblyva forma publicznego upravlinnia: poniattia ta problemy zaprovadzhennia. Uzhhorod: Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu, 2019. Vypusk 55. Tom 2. C. 32.
 8. Politanskyi V. Elektronnyi uriad yak osnovnyi element struktury elektronnoho uriaduvannia. In: Jurnalul juridic national: teorie și practică. 2019. Nr. 3(37). P. 27-32. ISSN 2345-1130

9. Barehamian S. Kh., Karpi Yu. V. Elektronne uriaduvannia na zahalnodержavnomu, rehionalnomu ta mistsevomu rivniakh: suchasnyi stan ta perspektyvy vprovadzhennia v Ukraini. Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok. 2019. № 11. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1522> (date of access: 01.04.2023). doi: <https://doi.org/10.32702/2307-2156-2019.11.30>.
10. Kontsepsiia stvorennia ta funktsionuvannia informatsiinoi systemy elektronnoi vzaiemodii derzhavnykh elektronnykh informatsiinykh resursiv: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 5.09.2012 r. №634-r. Data onovlennia: 06.04.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/797-2017-r/ed20171108#Text> (date of access: 01.03.2023).
11. Pro skhvalennia Stratehii rozvytku informatsiinoho suspilstva v Ukraini: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 15.05.2013 r. №386-r. Data onovlennia: 06.04.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/386-2013-r#Text> (date of access: 01.03.2023).
12. Pro skhvalennia Kontsepsii rozvytku elektronnoho uriadu v Ukraini: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 20.09.2017 r. №649-r. Data onovlennia: 06.04.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/649-2017-r#Text> (date of access: 01.03.2023).
13. Mokhova Yu. L. Instytutsiino-pravovyi mekhanizm zabezpechennia elektronnoho uriaduvannia v Ukraini. Investytsii: praktyka ta dosvid. 2021. № 13-14. S. 93–97. doi: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2021.13-14.93>.
14. Kontsepsiia rozvytku elektronnoi demokratii v Ukraini: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 8.11.2017 r. №797-r. Data onovlennia: 06.04.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/797-2017-r/ed20171108#Text> (date of access: 01.03.2023).

15. Deiaki pytannia optymizatsii systemy tsentralnykh orhaniv vykonavchoi vlady: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 02.09.2019 r. №829. Data onovlennia: 06.04.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/829-2019-p/ed20190902#Text> (date of access: 01.03.2023).